

Nunatsinni akiliuteqarluni aallaarniartarnerup iluarsartuuteqqinnissaanut iliuusissatut pilersaarut

November 2009

Pisuussutit uumassusillit isertitaqaatigineqarnerulersinnaannerat
pillugu suleqatigiissitaq

Ukuninnga peqataaffigineqartoq/
Aalisarnermut, Piniarnermut, Nunalerinermullu
Naalackersuisoqarfik

Inuussutissarsiornermut Suliffeqarnermullu Naalackersuisoqarfik
Takornariaqarnermut Inuutissarsiornermilu Siunnersuisoqatigiit
Kalaallit Nunaanni Aalisarsinnaanermut Akuersissutinik
Nakkutillisoqarfik (KANUAANA)

Outfittere/akiliuteqartitsilluni aallaaniartitsinermik aaqqissuisartut

KNAPK
KANUKOKA

Namminersorlutik oqartussat
Aalisarnermut, Piniarnermut, Nunalerinermullu
Naalackersuisoqarfik

Imai

Aallaqqaasiut.....	3
Siunertaq.....	3
Tunuliaqutaq.....	3
Suliarisassat allassimaffiat	4
Iliusissatut pilersaarut.....	5
Tammajuitsussarsiorluni aallaaniartumut piumasaqaatit /Atuagarsornikkut suliarinninnermilu ilisimasaqassutsinik misilitsinnerit	5
Isumaliutigisarialik:	5
Tunuliaqut:	5
Inassuteqaat:.....	6
Nunap immikkoortortaani suliniuteqarfissatut immikkoortiterineq	8
Isumaliutigisarialik	8
Tunuliaqut	8
Inassuteqaat.....	8
Tammajuitsussarsiorluni aallaaniarnermi pisassatut periarfissaasinnaasut	10
Isumaliutigisarialik	10
Tunuliaqut	10
Inassuteqaat.....	10
Akiliutissap annertussusia.....	11
Isumaliutigisarialik	11
Tunuliaqut	11
Unioqqutitsilluni tammajuitsussarsiorluni piniartarneq killilersimaarniarlugu iliuuseriniakkat ...	12
Isumaliutigisarialik	12
Tunuliaqut	12
Inassuteqaat.....	13

Aallaqqaasiut

Umiatsiaararsorlutik aalisartut piniartullu - inuussutissarsiutimik iluani - allanik aamma periarfissarsiunneqarnissaat kissaatigineqarpoq. Takornarissanik eqalunniartitsilluni isertitaqarnerulernissamik periarfissat aannertusarneqarnissaanik suliniut siulleg aallarnisarneqaruttulerpoq. Naalakkersuisoqarfiup suliniutaata aappaa tassavoq, tammajuitsussarsiorluni piniartarnerup tamakkiissumik nalilersuiffigineqarnissaa, isertitaqaatigineqarnerulersinnaaneratalu misissuiffigineqareerneratigut nalileeqqittoqarlunilu allanngortiterisoqarnissaa.

Siunertaq

Siunertaq tassaavoq - piniarnermik inuussutissarsiuteqarnerup, qanoq inuiaqatigiit aningaasaqarniarnerannut sunniuteqarsinnaaneramik misissuisimanermi paasisat aallaavigalugit - qanoq iliornikkut sullivinnik amerlanerusunik pilersitsisoqarsinnaanera kiisalu pisuussutit uumassusillit qanoq iliornikkut aningaasarsiu-taanerulersinnaanerisa misissuiffigineqarnissaat. Pisuussutit uumassusillit isertitaqaatigineqarnerulersinnaa-nerat pillugu suleqatigiisitap siusinnerusukkut, suliniutiminni piumasaqaataasut malillugit, ingerlateqqin-niarpaa. Suleqatigiisitami makku ilaasortaataqarput; Aalisarnermut, Piniarnermut, Nunalerinermullu Naalakkersuisoqarfik, Inuussutissarsiornermut Suliffeqarnermullu Naalakkersuisoqarfik, KANUKOKA, Kalaallit Nunaanni Takornariaqarnermi Inuussutissarsiornermilu Siunnersuisoqatigiit, KNAPK kiisalu Tammajuitsussarsiorluni aallaaniartitsisartuniit sinniisooq ataaseq.

Tunuliaqutaq

Kalaallit Nunaata nunataani aalisarnikkullu oqartussaaffigisaani aallaaniarnissamut maleruagassat Piniarneq aallaaniarnerlu pillugit Inatsisartut inatsisaanni nr. 12, 29.oktober 1999-imeersumi allassimapput. § 4 malillugu inuit nunatsinnut aalajaangersimasumik attuumassuteqartut, piumasaqaatinik aalajangersimasunik naammassinissimasut aallaaniarnissamut akuersissummik tunineqarsinnaapput, sunngiffimmi aallaaniartartutut imaluunniit inuussutissarsiutigalugu aallaaniartartutut. Inuit § 4-5-immimilu pineqanngitsut, § 7 naapertorlugu immikkut ittumik piniarnermut aallaaniarnermullu akuersissummik peqassapput.

Inatsisip § 7-iani inunnut pineqartunut maleruagassat nalunaarummi Akiliuteqarluni aallaaniarneq aalisarnerlu pillugit Namminersornerullutik Oqartussat nalunaarutaat nr.18, 26.juni 2002-meersumi §§ 6-8-llu ataanniipput.

Ullumikkut inuit 21-t tammajuitsussarsiorluni aallaaniartitsinermik ilinniarsimasutut nalunaarsorneqarsimapput. Aaqqissuussinerit amerlanertigut Kangerlussuup eqqaani ingerlanneqartarput,

ukiukkut qimussimik umimmannik tammajuitsussarsititsiniarnikkut, aammalu aasakut nalinginnaasumik aallaaniarnikkut. Tuttunik tammajuitsussarsiniarneq taamaallaat ukiakut pisarpoq tamanna tuttut ukiut tamaasa nassuminnik katatsisarnerannik pissuteqarpoq. Aammattaaq Ittoqqortoormiini umimmannik tammajuitsussarsiniartitsisarneq ilinniarsimasumik ataatsimik ingerlanneqartarpoq. Tammajuitsussarsiorluni piniartitsisarneq Ivittuut eqqaani ingerlatsivimmit immikkut ittumik ingerlanneqartarpoq, massakut nalilersoqqinneqartumik.

Inuussutissarsiut ineriartorteqqinneqarnissaminut periarfissaqarluarpoq, tuttuqassuseq umimmaqassuserlu annertummata. Aammalumi piffinni amerlasuuni tammajuitsussarsiorluni aallaaniarfissatut tunniunneqartarsimasut atorineqanngitsoortartut amerlasarmata.

Ungasinnerusoq eqqarsaatigalugu nannunik tammajuitsussarsiorluni piniarnissamat periarfissaq atuutilersinneqarsinnaavoq, kiffaanngissuseqartumik avammut niivernissamik (CITES) unitsitsisimaneq atorunnaarsinneqarpat. Taamaalilluni ullumikkumut naleqqiullugu nannumut ataatsimut annertunerujussuarmik isertitaqarfigineqarsinnaavoq, tamannalu sineriammi inoqarfinnut aqutissiuunnartariaqarluni.

Suliarisassat allasimaffiat

Naalakkersuisunit akuerineqarsimavoq suleqatigiissitaq pilersinneqareersimasoq – taagorneqartoq Pisuussutiniq uumassuilinnik nalitunerulersitsinissaq pillugu suleqatigiissitap akiliisitsilluni aallaaniartitsisarnermik suliaq suliarissagaa, siusinnerusukkut suliarisassatut siunniussa q aallaavigalugu soorlu akiliuteqartitsilluni eqalunnik aalisartitsisarnermik suliaq aallaavigalugu. Suleqatigiissitaq makkuninnga tunngaviusumik aallaaveqarluni sulissaaq:

- Aalisarnermik piniarnermillu inuutissarsiornerup iluani suliffissaqartitsinerulernissaq
- Pisuussutit aningaasarsiornikkut annertunerusumik iluanaarutaalernissaa
- Piujuuaannartitsinermik aallaaveqartumik ingerlatsineq
- Nunap immikkoortortaani assigiinngitsuni periarfissanik ineriartortitsinikkut
- Nunap immikkoortortaani assigiinngitsuni innuttaasut isertitaqarnerulernissamik aqutissiuussineq
- Takornariaqarnikkut inuutissarsiornermik nukittorsaaneq

Suleqatigiissitap tunngaviusumik Piniarneq aallaaniarnerlu pillugit Inatsisartut inatsisaanni nr.12, 29.oktober 1999-imeersumi § 7-imi pineqartut aallaavigalugit inuutissarsiornermik ineriartortitsineq suliarissavaat. Suleqatigiissitap aallarnisaatit sulinermini ullumikkut pissutsit aallaavigissavai, taakkulu tunngavigalugit nalilersussallugu nuna tamakkerlugu inuutissarsiutip qanoq nukittorsarneqarsinnaanera. Quleqqat suliarineqartussatut kissaatigineqartut tassaapput:

- Tammajuitsussarsiorluni aallaaniarnermi suut ullumikkut piniarneqarsinnaassutut takorloorneqarpat; nanoq, tuttu, umimmak, aaveq, uumasut allat mikinerusut il. il.
- Akuersissummik tunniussinermi akiliutigineqartartup annertussusissaa tamatumalu qanoq aqunneqarnissaa
- Atuisut nunap immikkoortuinut agguataarneri
- Aaqqissuisartunik ilinniartitsineq
- Tammajuitsussarsiniartitsisarnerni piniartut qanoq inissisimappat
- Aaqqissuisartut kissaataat aallavigalugit pisortat piumasqaataannut nalimmassaaneq
- Unioqutitsilluni tammajuitsussarsiorluni piniartarnerup qanoq killilersimaartinneqarsinnaanera

Iliusissatut pilersaarut

Suleqatigiissitaq siullermeerluni ataatsimiippoq 16.september. Ataatsimiinnerup naammassinerani aaliangiunneqarpoq suleqatigiissitap suliaassat allattorsimaffianni allassimasuni immikkoortut makku suliarissagai:

Tammajuitsussarsiorluni aallaaniartumut piumasqaatit /Atuagarsornikkut suliarinninnermilu ilisimasaqassutsinik misilitsinnerit

Isumaliutigisarialik:

Akiliuteqartitsilluni piniartitsisartut KNAPK-p piumasqaataanut ilanngukkusuppaat, akuersissummik tunniussinissamut piumasqaatit sakkortusineqarnissaat. Aammalu kommunit kissaatigaat, qinnuteqarnermi maleruagassat nutaat aallaavigalugit, siunissami qinnuteqartunik aaliangiiniartarnerni peqataatinneqartarnissartik.

Tunuliaqut:

Akiliuteqarluni aallaaniarneq aalisarnerlu pillugit Namminersornerullutik Oqartussat nalunaarutaat nr.22, 19.august 2002-meersumi § 8-mi allassimapput tammajuitsussarsiorluni umimmammik tuttumillu piniartussamut piumasqaatinut maleruagassat aammalu uumasut nujuartat mikinerusut pillugit § 15-inimi allassimapput. § 8-mi ima allassimavoq;

Akiliuteqarluni umimmanniartitsinermik tuttunniartitsinermilluunniit aaqqissuussinissamut akuersissut Naalakkersuisut Allattoqarfiannut qinnuteqarnikkut pissarsiarineqassaaq. Akuersissutit ukiumi ataatsimi ukiuniluunniit arlaqartuni atuuttussatut tunniunneqarsinnaapput. Akuersissut pissarsiariumallugu qinnuteqartup akiliuteqarluni akuersissummut tunngasumik uumasumik piniartitsinermik aaqqissuussinnaanini uppernarsarsinnaassavaa. Uppernarsaat ilaatigut makkuninnga ilaqarsinnaavoq, Greenland Tourism A/S-ip, Takornariaqarneq pillugu Siunnersuisoqatigiit pilersitaannik asimut takornariartitsisartutut, outfitterit, ilinniarnermut atatillugu akiliuteqarluni aallaaniarnermut naammaginartumik ilinniartinneqarsimanissaq. Aammattaaq aaqqissuisoq ilisimasortanik pisinnaassuseqartunik atuissaaq, imm. 3 takuuk. Imm. 2. Akuersissutit Naalakkersuisut Allattoqarfiannit atorunnaarsinneqarsinnaapput § 11 malillugu naalunaaruteqarneq naammaginartumik pisimanngippat.

Imm. 3. Ilisimasortatut pisinnaassuseqartut tassaapput;

1) aallaaniarnermut eqqissisimatitsinermullu aalajangersakkanik aamma aallaasit pillugit inatsimmi malittarisassanik atuuttunik ilisimasaqartut,

2) nersutit pineqartut pillugit naleqquttunik ilisimasaqartut,

3) piumasagaatit malillugit tammajuitsussanik piareersaallutik suliaqarsinnaasut

4) allamiut oqaasiinik ilisimasaqartut,

5) nunami aallaaniarfiusumi ilisimasaqarluartut,

6) piniarnermut aallaaniarnermullu tunngasunik immikkut ilisimasaqartut, aamma

7) akiliuteqarluni aallaaniartitsinernik isumannaatsumik illersorneqarsinnaassumillu ingerlatsisinnaasut.

Imm. 4. Akiliuteqarluni umimmanniartitsinermut tuttunniartitsinermulluunniit

aaqqissuussinnaanermut akuersissut pissarsiarissagaanni, imm. 1-imi piumasarineqartut

saniatigut, pingaartinneqarsinnaavoq qinnuteqartup akiliuteqarluni aallaaniarsinnaanermut

aaqqissuussinerup ingerlanneqarnissaanut pisariaqartitanik atortuuteqarnissaa, kiisalu

piniarnermik/aallaaniarnermik imaluunniit takornariartitsinermik inuussutissarsiuteqartuunissaa.

Imm. 5. Akiliuteqarluni aallaaniartitsinermik aaqqissuisup nammineerluni peqataanissaa.

Inassuteqaat:

Siullertut suleqatigiissitap naleqqussorinngilaa umimmammik/tuttumik uumasunillu nujuartanik mikinerusunik piniarnermi ingasattajaartunik piumasqaateqartoqarnissaa, innersuusutigalugulu § 8 aammalu § 15 ataatsimoortillugit paragrafinngortinneqassasut.

Tamatuma saniatigut suleqatigiissitap kissaatigaa § 8-mut tunngatillugu ataani allassimasut makku immikkut suliarisariaqartut/allanngortittariaqartut:

- Oqaatsinik ilisimasaqartariaqarnermik piumasqaat pisariaqanngilaq, inuutissarsiummillu ingerlatsiniarnermi aporfiuinnarluni.
- Nalunaarut allanngortittariaqarpoq, akuersissummik pigisaqartumut tunngatilerlugu, aaqqissuisuunngitsumullu.
- Tammajuitsussarsiorluni aallaaniartitsinermi akuersissummik pissarsiniarnermi piumasqaatit tamakkiisumik sukatertariaqarput.
- Qinnuteqartup ilisimasaqarluarnera piginnaaneqarluarneralu qulakkeerniarlugit, akuersissummik tunniussinissamut atatillugu, allattariarsornermik sulisinnaanermillu misilitsittarnissaq atuutilersinneqartariaqarpoq.
- Innersuussutigineqarpoq nalunaarummi misilittagaqarnissamut piumasqaat, sapinngisamik takussutissiamik ilaqartinneqartariaqartoq, piumasqaatit malillugit pisoqarnera uppernarsartariaqarmat.
- Qinnuteqartup sumut attuumassuteqarnera qulakkeerniarlugu, nunatsinni najugaqartussaannermik pisussaaffik piumasqaatitut eqqunneqartariaqarpoq.

Suleqatigiissitap innersuussutigaaattaq inuussutissarsiutigalugu aallaaniartartutulli akiliuteqarlutik tammajuitsissarsiorlutik piniartartunut assingusumik piumasqaateqarfigineqassasut, *Inuussutissarsiutigalugu piniarnermut allagartat pillugit Namminersornerullutik Oqartussat nalunaarutaat nr. 2, 3. januar 2002-meersoq innersuussutigalugu.*

§ 3. Inuussutissarsiutigalugu piniarsinnaanermut allagartaq qinnuteqartoqarneratigut tunniunneqartassaaq inunnut:

- 1) inuiaqatigiinnut kalaallinut aalajangersimasumik attuumassuteqartunut,
- 2) Kalaallit Nunaanni najugaqartutut inuit nalunaarsorsimaffianni nalunaarsorsimasunut, Kalaallit Nunaannilu ukiuni kingullerni marlunni najugartutut nalunaarsorneqarsimasunut,
- 3) Kalaallit Nunaannut tamakkiisumik akileraartartussaasunut, Kalaallit Nunaannullu ukiuni kingullerni marlunni tamakkiisumik akileraartartuusimasunut.

Nunap immikkoortortaani suliniuteqarfissatut immikkoortiterineq

Isumaliutigisarialik

Akiliuteqarluni piniartitsinermik aaqqissuisartut (minnerunngitsumik Kangerlussuarmi) ilaatigut ajornartorsiutigisarpaat piffimmi ataatsimi akuersissutit amerlavallaat tunniunneqartarnerat. Allaaserineqarpoq tammajuitsussarsiorlutik aallaaniartartut amerlasuutigut nioqqutigisap pitsaassusiinik apeqqusiisarnerat, tamannalu pinngitsoorneqarsinnaavoq piniarfimmi ataatsimi “amerlavallaanik piniartoqartannginneratigut”.

Tunuliaqut

Ullumikkut inuussutissarsiutip aaqqissugaanera aallaavigalugu akiliuteqarluni aallaaniartarnermik aaqqissuussinerit amerlanersaat Kangerlussuarmut aallaaveqarluni pisarput, piffik tamanna annertuumik umimmaqarlunilu tuttoqarmat. Aammalu piffik piumaneqarluartarpoq nunanut allanut attaveqaateqarluarnera aammalu Kangerlussuarmi nunaqarfiup mittarfeqarnera pequtigalugu. Tamakkua pissutsit ullumikkut kinguneraat Kangerlussuarmi akiliuteqartitsilluni aallaaniartitsinermik aaqqissuisutut pilersitsiniarneq annertuumik soqutigineqarmat. Inuussutissarsiuteqartut aallaavigalugit piniartitsisartut ullumikkut ima amerlatigilersimapput, allaat ataasiakkaanut akilersinnaasumik ingerlatsinissaq ajornakusoorsisimalluni. Aaqqissuisartut arlallit illuaraliortitersimapput imaluunniit pilersaaruteqarlutik sanaartornissamut pisisartuminut, taamaalillutik akimarpalaarnerusumik pilersitsiumallutik, taamaalillutillu inuussutissarsiummik isertitanik kaaviiartitsisinnaanerujumallutik. Taamaattumik ajornartorsiutitut isigineqarpoq ullumikkut siunissamilu unammillersinnaanermi pilersaarutitik tamakkiisumik piffimmi piniarfiusumi ataatsimi peqannginnera. Ullumikkut aqutsisut tungaanniit piniarfiusinnaasut agguataarneqartarput kommuniusimasut agguataarneri aallaavigalugit. Aqutsiveqarfinni taakkunani ukiumut pisassat annertussusiinik Naalakkersuisunit aaliangersaavigineqartarput, uumasoaqassuseq aallaavigalugu siunnersorneqarnikkut sunngiffimmi, inuutissarsiutigalugulu piniartunit, aammalu akiliuteqartitsilluni aallaaniartitsinermut akuersissutit aallaavigalugit. Eqimattani pingasuusuni agguasaarnerit ullumikkut kommuninit aqunneqarput.

Inassuteqaat

Suleqatigiissitap siullermeerlutik naapinnermini iliuusaasinnaasunik marlunnik saqqummiussa-qarpoq, piniartitsinermi nunap immikkoortuini agguataarisinnaanermut siunnersuutit;

- 1) Akiliuteqartitsilluni piniartitsisinnaanermut akuersissut nunap immikkoortortaanut aaliangersimasumut atuutissasoq, taamaalilluni aaqqissuisoq illuaraliortitsissaguni assingusunilluunniit nunaminertamik atugassaminik qinnuteqassaaq Pilersarusiorneq aamma nunaminertat atorpeqartarnerat pillugu Inatsisartut peqqussutaat nr. 11, 5.december 2008-meersoq kap. 6 §§ 26-29 naapertorlugu.
- 2) Nunap immikkoortortaanu aqutsiveqarfiusuni piniartitsiviusinnaasut agguataarneqassapput, piniartitsiviusinnaasullu tamarmik immikkut aaliangersaavigineqassapput akiliuteqartitsilluni piniartitsisinnaasut aaliangersimasumik amerlassusilerlugit. Taamaalilluni akuersissut periarfissami siullermitulli piffimmut aaliangersimasumut atuutissaaq, kisiannili periarfissaq siullermit taaneqartumut sanilliullugu piffiit annertunerulersinneqarsinnaapput. Aaqqissuisartut akuersissummik tunineqarsimasut aamma illuaraliornissamut nunaminertamut akuersissummik qinnuteqarsinnaassapput.

Iliuussatut qulaani siunnersuutigineqartuni marluusuni, nunaminertat akiliuteqartitsilluni aallaaniartitsinermi aaqqissuussinermi piniarfissatut taamaallaat piniarfigineqarsinnaassammata. Sunngiffimmi inuutissarsiutigalugulu aallaaniartartut pisassiisimaneq aallaavigalugu aqutsiveqarfiusuni sulii piniarsinnaassapput.

Suleqatigiissitap isumaqarpoq iliuussatut siunnersuutip siulliup pitsaaqutigigaa aaqqissuisartut akornanni akerleriilersinnaanermik pinaveersaartitsinissaq, kisianni aamma isumaqarput taamak sukangatigisumik agguataarineq nunap immikkoortortaanik agguataarinermit piffinni uumasut ingerlaartarnerinut ajornartorsiuteqartitsilersinnaasoq, taamaalilluni pisisartup qulakkeersinnaanagu ilumut tammajuitsussaq pissarsiariniakkani pisarisinnaanerlugu.

Tamakku tunngavigalugit suleqatigiissitap iluussatut siunnersuutip aappaa innersuussutigaa, aallaaniartitsiviit nunap immikkoortortaanu allani annertunerusumi periarfissaqarsinnaammata. Suleqatigiissitap aamma innersuussutigaa taamatut nunap immikkoortortaanik agguataarineq Kommunit suliarineqassasoq illuatungeriinnit inuutissarsiummut attuumassuteqartunik peqateqarlutik.

Tammajuitsussarsiorluni aallaaniarnermi pisassatut periarfissaasinnaasut

Isumaliutigisarialik

Ullumikkut akiliuteqartitsilluni aallaaniartitsisarneq annerusumik umimmaat tuttullu aallaavigalugit ingerlasarpoq. Uumasunillu nujuartanik minnerusunik soorlu ukallinik aqissinillu, piniarnissaq ilassutitut neqeroorutigineqarnerusarluni, tammajuitsussarsiorlutik piniartut aallaaniarnerup aallartilaarnerani tammajuitsussarsiatik piasarisimagaangatigit.

Suleqatigiissitaq isumaqarpoq ullumikkumut sanilliullugu uumasogatigiit allat annertunerusumik akiliisitsilluni aallaaniartitsinermi atorneqarsinnaagaluartut.

Tunuliaqut

Akiliuteqarluni aallaaniarneq aalisarnerlu pillugit Namminersornerullutik oqartussat nalunaarutaat nr.22, 19.august 2002-meersoq §§ 8 aamma 15 tunngavigalugit umimmammik, tuttumik, uumasunillu nujuartamik mikinerusumik pisaqarniarnermi akuersissummik tunniussisoqarsinnaavoq.

Uumasut nujuartat mikinerusut pineqartut tassaapput; ukaleq, terianniaq, timmissat aammalu puisit.

Akiliuteqartitsilluni aallaaniarnermik aqqissuisartut oqarnerattut tammajuitsussarsiorluni aallaaniarnerit amerlanertigut umimmak tuttulu aallaavigalugit ingerlasartoq, uumasut nujuartat mikinerusut tapiliunnissaanut periarfissaatinneqarlutik.

Inatsisit atuuttut aallaavigalugit aqqissuulluakkamik aallaaniarsinnaaneq aporfissaqartinneqanngilaq, assersuutigalugu piniarnerup iluani aamma puisinniarititsisoqarsinnaalluni.

Pissutsilli allaanerussapput tammajuitsussarsiorluni aallaaniarnermi piniagassani annerusuni pisassiissuteqarfiusuni, aaveq aamma nanoq ilanngunneqassappata.

Kingullertut taaneqartoq eqqarsaatigalugu avammut anninneqarsinnaaneramik inerteqqummik nunami namminermi aaliangersaasoqarsimavoq, tamakkulu tammajuitsussarsiarineqarsinnaaneri nalinginnaasumik aamma killeqarlutik. Massakkulli suliassatut pingaartutut isigineqartariaqarpoq piniariaatsit aammalu pisassat amerlassusaassa allanngortinniarnissaat. Kingullertigut EU-mi puisit amiinik eqqussuisinnaanermik inerteqquteqalersitsiniarnerup takutippaa qanoq pingaartigisoq takutissallugu nunatsinni nungusaataannigsumik aallaaniarnikkut ingerlatsisoqarnera aammalu aallaaniarneq pissuserissaartumik eqqortumillu ingerlataq takutissallugu.

Inassuteqaat

Nalunaarummi § 15-imi uumasunik nujuartanik mikinerusunik piniarnissamut maleruagassanik aaliangersaasoqarsimavoq. Tamakkulu maluginiakkat umimmannut tuttunullu maleruagassanut suliarineqartussanut nalimmassarneqassasut paasineqarpoq.

Suleqatigiisitap misissorsimavaa suut uumasussillit allat, ineriartortsinneqarnissaminnut periarfissallit maleruagassiunneqarsinnaanersut, tamannalu ukallinut, timmissanut, teriannissanut, puisinullu atuuppoq, aammalu immaqa aavernut. Isumaqartoqarporlu nannunik tammajuitsussarsiorneq nunatta isigineqarneranut iluaqutaanissaminiit ajoqutaaneruinnaasoq. Pisassiissutinik tunisinissami aaliangiinissamut piujuaannartitsinissaq eqqarsaatigalugu, sinerissami piffinni assigiinngitsuni peqassuseq suli ersernerluppoq. ”Nannunik takornariartitsineq”-mi periarfissami aallaaviusariaqarpoq assiliisitsiniarluni angalaartitsineq, tamannalu suleqatigiisitap suliaasa avataaniippoq. Aaveq periarfissatut taaneqarpoq, tamannalu eqqartoqqilertinnagu misissuilluaqqissaartoqartariaqarpoq iluaqutissat/ajoqutaasinnaasullu eqqarsaatigalugit.

Akiliutissap annertussusia

Isumaliutigisarialik

Suleqatigiisitap suliap allattorsimaffiat aallaavigalugu tammajuitsussarsiornermi akiliutigitinneqartartup annertussusissaa suliarisimavaa. Apeqqutitut suliarineqartariaqartunut ilaavoq aallaaniarsinnaanermi akuersissutit amerlasuut isorliunerusuni atorneqartannginnerat, kissaatigineqarporlu akiliutigitinneqartartup annertussusaata aporfiusarsimasinnaanera tamatumani misissorneqassasoq.

Tunuliaqut

Aningaasaqarnermut inatsimmi 2010-mi nunatta karsianut akiliutissatut aalajangiunneqartut kontomi pingaarnermi 24.11.20-mi nassuiaatigineqarput.

Massakkut akiliutissat ima aalajangerneqarput

- 2.000 kr. Umimmammut ataatsimut
- 1.000 kr. Tuttumut ataatsimut,
- 200 kr. Uumasut nujuartat mikinerusut – ullormut ataatsimut
- 1.000 kr. Uumasut nujuartat mikinerusut – ullormut ataatsimut

2009-mi nunatta karsianut tamakkiisumik akiliutigineqarput 141.000 kr.¹

Inassuteqaat

Suleqatigiissitaq isumaqarpoq akiliutigitinneqartartup allanngortinneqarnissaa pisariaqanngitsoq qulaani taaneqartut aallaavigalugit, taamaallaallu akit nalinginnaasumik nalingata ineriartornerat aallaavigalugu nalimmassarneqartassasoq. Aaliangertoqassappallu akiliuteqartitsilluni aallaaniartarnissamik umimmaat, tuttu uumasullu nujuartat mikisut allat saniatigut uumasunik allanik, taava akiliutigineqartussaq ukununga ilannguttariaqarpoq, suleqatigiissitamillu immikkut suliarineqartariaqarluni, Naalakkersuisunit atuutilersinneqartinnagu.

Unioqqutitsilluni tammajuitsussarsiorluni piniartarneq killilersimaarniarlugu iliuseriniakkat

Isumaliutigisarialik

Akiliuteqarluni aallaaniartitsisarnermik aaqqissuisartut – Aallaaniarneq piniarnerlu pillugit Inatsisartut inatsisaanni nr.12, 29.oktober 1999-imeersoq § 7-imi pineqartut aallaaviugaluarnersut – annerusumik minnerusumilluunniit maleruaqqusanik unioqqutitsisarnersut ilisimaneqanngilaq, kisiannili suleqatigiissitaq isumaqarpoq pisut ajornartorsiutinngorsinnaasut.

Tunuliaqut

Nunatsinni sineriak isorartoorujussuovoq, KANUAANA-llu ataani piniarnermut nakkutilliisutut atorfillit quliupput, soorunalimi sineriak tamaat nakkutigissallugu periarfissaqanngillat. Massakkorpiaq Aallaaniarnerlu piniarnerlu Inatsisartut inatsisaat nr.12, 29.oktober 1999-imeersoq § 7-imi piniarnermi nakkutilliisunut tunngasortaqaanngilaq, kisiannili piniagassat ajornanngissusiat eqqarsaatigalugu suleqatigiissitaq isumaqarpoq tamanna inatsisitigut avaqqutaarinnissinnaanermut periarfissaasoq, taamaalilluni akiliiilluni aallaaniarnissamik pisisartut inatsisinik unioqqutisinnaanerannik periarfissaqarlutik. Taamaattumillu aamma ilisimaneqanngilaq nunatta karsianut akiliutitut isertartunut qanoq annertutigisumik sunniuteqassanersoq.

Suleqatigiissitap nunatsinni aallaaniartartut assigiinngitsunut pingasunut immikkoortippaat:

¹ Konto pingaarneq 24.11.20 Akitsuutit, akiliiilluni piniarneq aalisarnerlu, ulloq 17. december 2009 nallerfigalugu

- 1) Inuit § 4-p ataani pineqartut – inuit nunatsinni najugaqavissut – pisuussutiniq uumassusilinnik neqissarsiniarlutik misigisaqarniarlutillu piniartartut.
- 2) Akiliuteqarlutik aallaaniartartut. Akiliuteqarluni aallaaniartartunik aqqissuisartut pineqartunut piseqqusaarinerminni siullertut aallaavigineq ajorpaat alianaatsumik aallaaniarnermi misigisaqarluarnissaq imaluunniit neqissaqarnissaq, kisianni uumasunik tammajuitsussarsinissaq - umimmaat nassui, tutut nassui.
- 3) ”Aallaaniarlutik tikeraartut”. Inuit § 4-p ataaniinngitsut, kisiannili peqqussutip piunasaqaataanik naammassinnissimasunik piniagateqartut. Pineqartut tassaakkajunnerupput inuit nunatsinnut attuumassuteqartunik ilaqutaqartut, kisiannili piniarnerup nalaani nunami allami najugaqartut. Suleqatigiissitaq isumaqarpoq pineqartut qularnanngilluinnartumik akiliuteqartitsilluni aallaaniarnermik aqqissuisunik atuisuunaviannngitsut tamanna periarfissatuaasimagaluarpat aallaaniarsimanavianngikkaluarmata.

Tammajuitsussarsiaq qallunaat nunaannut (EU) annisissagaanni, pisariaqarpoq Namminersorlutik Oqartussaniik, Inuutissarsiornermut, Suliffeqarnermullu Naalakkersuisoqarfiup uumasunik nakkutilliisoqarfianiit akuersissummik peqarnissaq.

Akuersissummik tunniussinissami ullumikkut piunasaqaataanngilaq uppernarsassallugu uumasooq peqqussutit atuuttut naapertorlugit pisaasimanersoq. Maleruaqqusanik allannguinerup qulakkiissavaa inuutissarsiortut nunatta karsia avaqqullugu aningaasarsiunnginnissaat.

Inassuteqaat

Suleqatigiissitap innersuussutigaa, unioqquitsilluni tammajuitsussarsianik nunatsinniit annissisarnerup killilersimaartinnissaanut suliniuteqartoqassasoq aammalu nunaqavissut avataaneersullu pitsaanagerusumik piniariaatsinik atuinissaat nukittorsartariaqartoq.

Suleqatigiissitarlu isumaqanngilaq piniarnermik nakkutilliisunik atorfinitsitsinikkut inatsisinik unioqquitsisarnerit pinaveersaartinneqarsinnaasut, kisiannili unioqquitsilluni tammajuitsussarsianarnermut aallaaviusartup suliniuteqarnikkut pinaveersaartitsineqarsinnaasut. Uumasunik nakkutilliisut tammajuitsussarsianik annissiniartunik allagartalersuisareermata, suleqatigiissitaq isumaqarpoq allaffissornikkut pisariinnerpaassasoq uumasunik nakkutilliisutut oqartussat nalunaarsuiffiatigut aammalu tammajuitsussarsiorluni piniarnissamut akuersissutiniq tunniussisarnermik nalunaarsuisartut suleqatigiissinneqarpata.

Iliusissarli tamanna inatsisitigut iliuuseqarfigineqaqqaartariaqarpoq, qulakkeerniarlugu allassimaffiit taakkua ataatsikkut ingerlanneqarsinnaaneri.

Suleqatigiissitaq isumaqarpoq eqimattat pingajuanni pineqartut innersuusummik matuminnga attorneqarnaviannngitsut, taakkua tammajuitsussarsiorlutik piniarneq ajormata misigisassalli aallaviginerusarlugit. Piniartut unioqqutitsisarnerannut uppersiniaaneq angujuminaappoq, unioqqutitsilluinnarnerannimi tigusarinqartariaqarmata.

Suleqatigiissitap innersuussutigaa siunertaqarluartumik piniarfiup nalaani iliuuseqartoqartarnissaa, matumani takutikkumallugu pisuussutinik atuinerup mianersuussamik ingerlanneqarnera tamaammallu pingaaruteqartoq inatsisitigut nalimmassartariaqarnissaa.